

Libris

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Respect pentru oameni și cărți

Elena Stoica

Adina Șerbănoiu

Adina Grigore

EDUCAȚIE PLASTICĂ

CLASA A VI-A

INSTRUCȚIUNI DE UTILIZARE A MANUALULUI	5
COMPETENȚE GENERALE ȘI COMPETENȚE SPECIFICE.....	7
Recapitulare – evaluare inițială.....	9

I. LIMBAJUL PLASTIC.....	11
1. Expresivității ale limbajului plastic.....	12
2. Operarea cu „valoarea” ca element de limbaj în spațiul plastic.....	16
3. Linia valorată, pata valorată. Contrastul valoric ca mijloc de expresie plastică.....	17
4. Contrastele cromatice ca mijloace de expresie plastică (conform teoriei constructive despre culoare).....	20
5. Game cromatice.....	28
6. Acorduri cromatice	29
7. Dominanta cromatică.....	31
8. Recapitulare	32
9. Evaluare	34

II. NOȚIUNI DE CULTURĂ ARTISTICĂ.....	35
1. Privire de ansamblu asupra istoriei artei europene – periodizare pe țări și secole (selecție pe momente de apogeu)	36
2. Recapitulare.....	52
3. Evaluare.....	54

III. TEHNICI SPECIFICE ARTELOR PLASTICE.....	55
1. Tehnici grafice – valoarea prin linie și suprafață în creion și cărbune.....	56
2. Tratarea picturală	59
3. Tratarea decorativă	60
4. Recapitulare.....	61
5. Evaluare	62

IV. COMPOZIȚIA PLASTICĂ.....	63
1. Natura ca sursă de inspirație – schițe, crochiuri etc.....	64
2. Forme naturale – forme plastice, plane și spațiale.....	66
3. Compoziția decorativă – stilizarea și modulul.....	68
4. Ritmul în compoziția decorativă	70
5. Ritmul în compoziția plastică	71
6. Recapitulare.....	73
7. Evaluare	74

V. PROIECTE ȘI EVENIMENTE.....	75
1. Expoziția	76
2. Recapitulare.....	78
3. Evaluare.....	78
4. Recapitulare finală.....	79
5. Evaluare finală	80

Notă: *Lucrările de artă la care nu sunt precizați autorii aparțin coautorilor manualului.*

1. EXPRESIVITĂȚI ALE LIMBAJULUI PLASTIC

Punctul

Orice pictură, desen trebuie să transmită o idee, un gând, un mesaj.

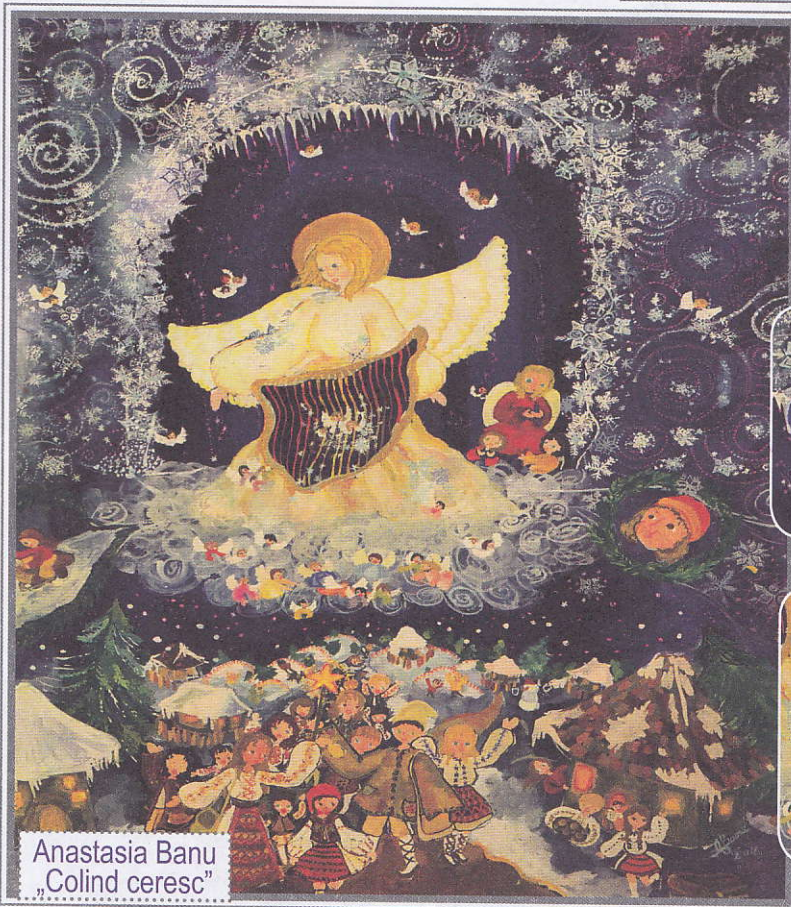
Aceasta se poate realiza cu ajutorul elementelor de limbaj plastic: **punct**, **linie**, **formă**, **volum**, **valoare**, **culoare** etc., pentru că elementele de limbaj plastic au o mulțime de posibilități de expresie, sensuri și semnificații.

Linia

Forma

Suzuki Harunobu
„Clopotul de seară al ceasului”

Anastasia Banu
„Colind ceresc”

Găsește elementele de limbaj plastic folosite și mesajul transmis de fiecare dintre imaginile alăturate.

Punctul în arta plastică

Punctul este orice formă plană de mici dimensiuni în raport cu suprafața.

Efectul spațial al punctului

Prin dispunerea lor pe o suprafață, punctele pot sugera apropiere - depărtare, greutate, luminozitate, sens.

apropiere-depărtare

greutate

aglomerat

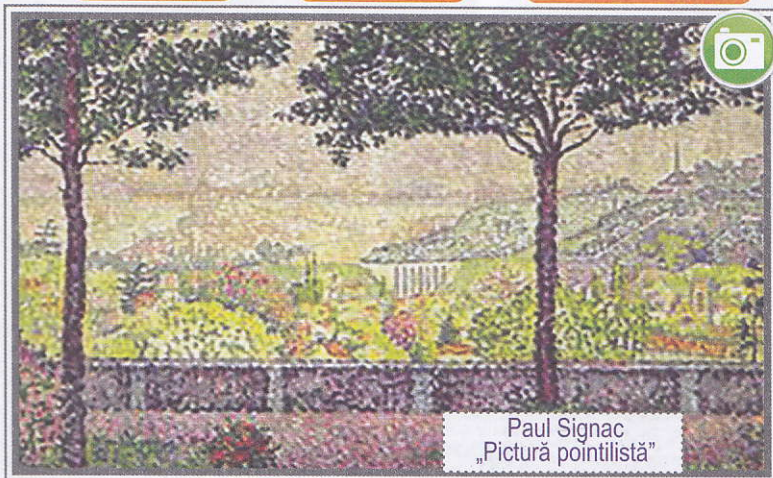
aerat

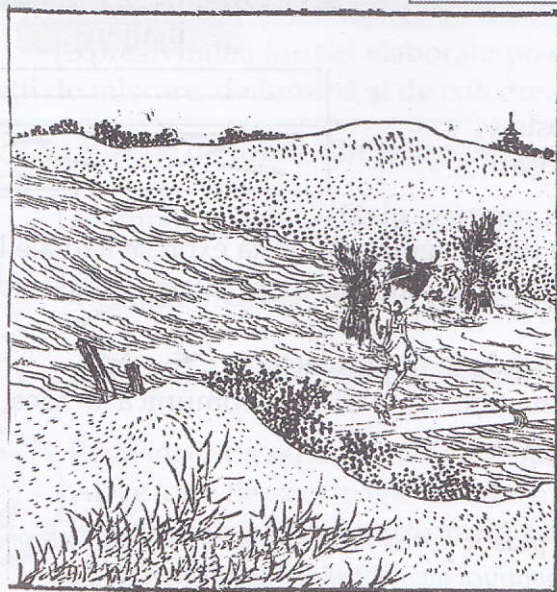
sens (direcție)

Într-o pictură/ desen, formele din natură pot deveni puncte (case, pomi, flori etc).

Paul Signac
„Pictură pointilistă”

EXPRESIVITATEA LINIEI

Linia este un **semn** plastic, un mijloc de comunicare a afectivității și a inteligenței umane. Are o mulțime de posibilități de expresie, o suită întreagă de sensuri și de semnificații. Aceasta poate transmite: siguranță, nesiguranță, hotărâre, vigoare, energie, sensibilitate, eleganță etc.

Piet Mondrian
„Copac roșu”

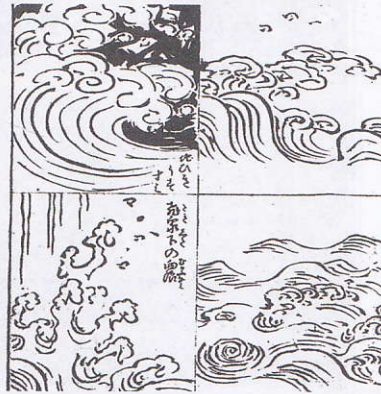

Piet Mondrian
„Copac gri”

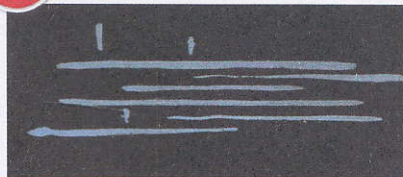
Linie modulată

mișcare, energie

relaxare

echilibru

înălțare

Ca formă, linia poate fi:

- **nemodulată** - pe parcursul ei are aceeași grosime;
- **modulată** - pe parcursul ei are diferite îngroșări.

Ca semn plastic, linia poate exprima armonie, mișcare, viață.

Alege din imaginea alăturată expresivități ale liniei (mișcare, viață, energie, sensibilitate, agitație etc).

Pornind de la linia selectată, realizează o imagine simplă care comunică o idee, un sentiment, o atitudine.

semn plastic - orice imagine plastică simplă sau compusă care comunică idei, atitudini, sentimente.

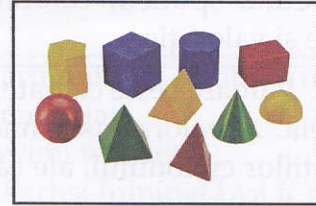
Forma reprezintă, în general, aspectul exterior, înfățișarea sub care se prezintă orice lucru, ființă etc.

În artele vizuale, forma are două ipostaze:

- formă cu două dimensiuni (**bidimensională**);

- formă cu trei dimensiuni (**tridimensională**).

În artele plastice, forma este de două tipuri:

- **forma spontană** →

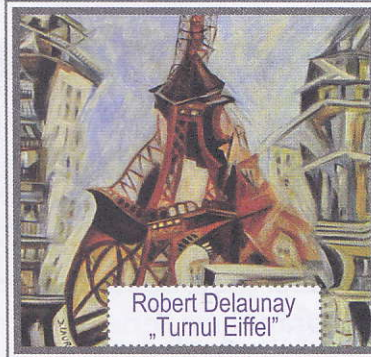
o imagine a unui obiect sau o structură din natură

forma spontană creată de om

- **forma elaborată** →

forma creată de om prin actul de creație, prin care poate comunica idei, sentimente etc.

Robert Delaunay
„Turnul Eiffel”

Expresivitatea formei elaborate poate fi obținută prin investirea ei cu anumite relații de mișcare, de lumină și de culoare.

În funcție de liniile din care sunt compuse, formele au anumite expresivități:

- simbolul stabilității, al echilibrului (linie verticală, linie orizontală);

- gândire superioară, aspirație, agresivitate (linie oblică);

- simbolul perfecțiunii, al mișcării (linia curbă).

Redă ideea de aspirație, înălțare, stabilitate, perfecțiune, mișcare etc.

Alege formele cu care vrei să redai o stare, să transmiți o idee, un mesaj către privitor. Forma aleasă va fi transformată adăugând în interior și în exterior tot ce dorești pentru a transmite ideea.

2. OPERAREA CU „VALOAREA” CA ELEMENT DE LIMBAJ ÎN SPAȚIUL PLASTIC

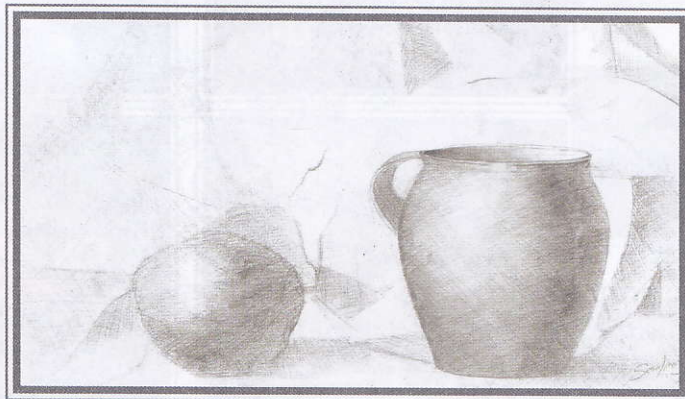
Când spunem **valorăm**, în pictură, în desen, trebuie să facem diferența dintre valoare și valorație.

Valoarea este calitatea culorii prin care deosebim luminozitatea sau întunecimea acesteia. A valora înseamnă a dirija logic și conștient lumina și umbra cu ajutorul gradațiilor creionului, ale cărbunelui, ale culorii pe o suprafață plană (redarea luminii și a umbrei).

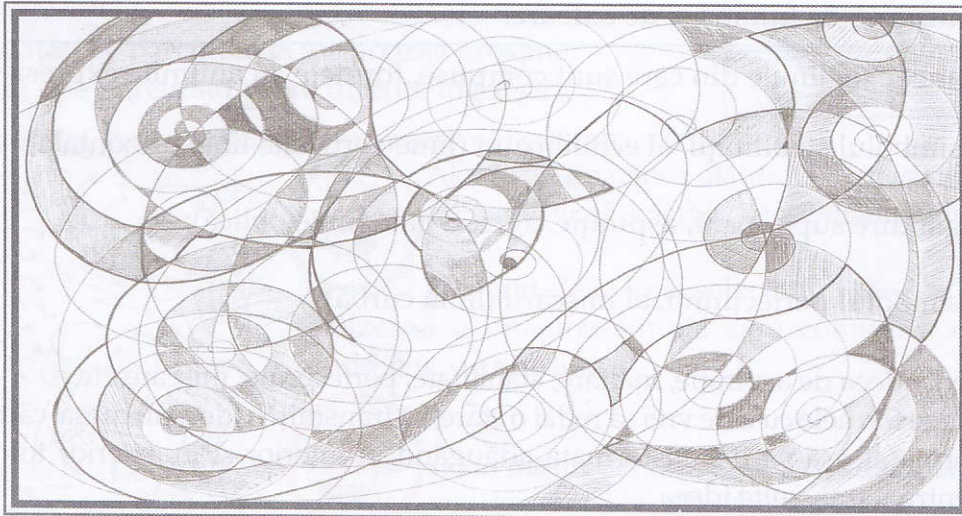
Valorația devine evidentă când pe fiecare element desenat apar toate intensitățile de lumină (redarea volumului).

Se valorează cu ajutorul liniilor alăturate sau suprapuse pe direcții diferite (hașură).

A **hașura** înseamnă a alătura linii, grupuri de linii paralele, egale ca grosime, trasate la aceeași distanță una de cealaltă.

Trasează o spirală mare. Suprapune o serie de alte spirale pe prima spirală. Hașurează unele forme, la alegere cu degradeuri de griuri (o gamă). Ce ai obținut?

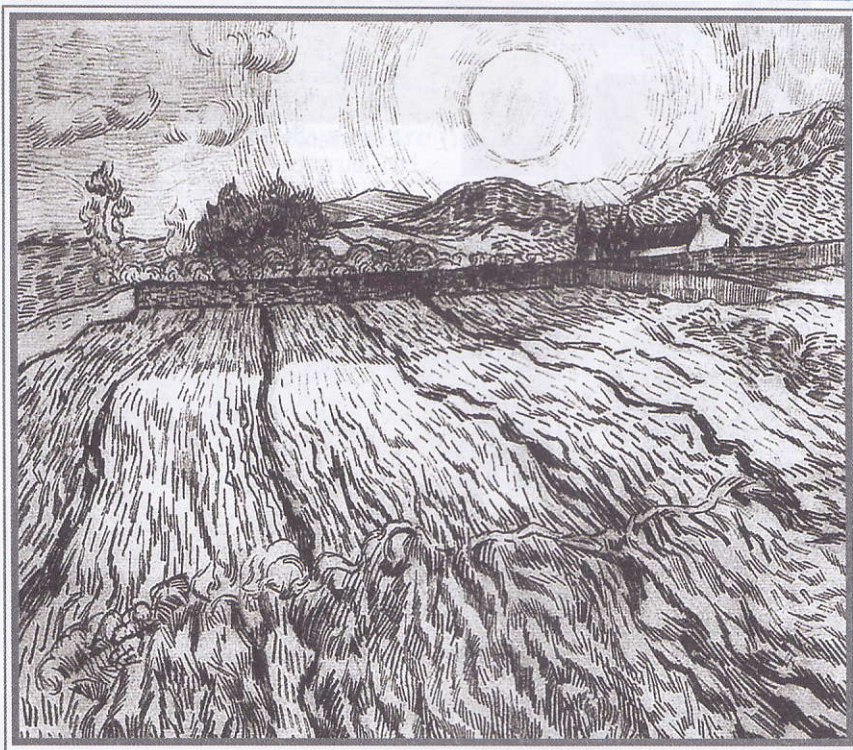
3. LINIA VALORATĂ, PATA VALORATĂ. CONTRASTUL VALORIC CA MIJLOC DE EXPRESIE PLASTICĂ

• LINIA VALORATĂ

Desenul presupune: raport, comparație, proporție, armonie etc. Pentru a realiza cât mai bine toate acestea, se folosesc linia simplă și linia modulată.

Linia modulată, prin diferitele ei îngroșări, poate deveni valoare.

Linia valorată pune în evidență lumina și umbra. Partea luminată va fi redată cu linie subțire, fină și se va accentua în partea umbrită cu îngroșări diferite.

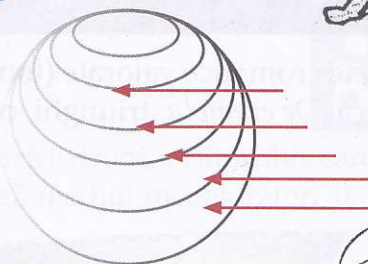

linia modulată

linia modulată și linia valorată

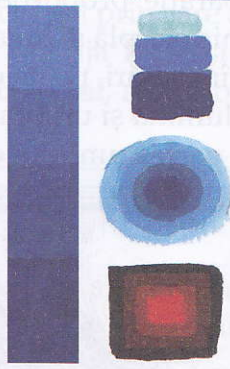
- Desenează un cerc.
- Trasează o spirală în jurul cercului, cu o linie subțire nemodulată. Pentru a valora linia, accentuează partea umbrită (lumina vine din stânga) cu o linie mai groasă, iar partea luminată cu o linie mai subțire (fină).

• PATA VALORATĂ

Pata valorată poate fi **cromatică** sau **acromatică**.

Pata cromatică poate deveni valorată prin proporția de lumină și de umbră pe care o conține prin amestecul unei culori cu o nonculoare (tonuri cromatice). Valoarea intensifică expresivitatea culorilor pentru a sublinia mesajul transmis.

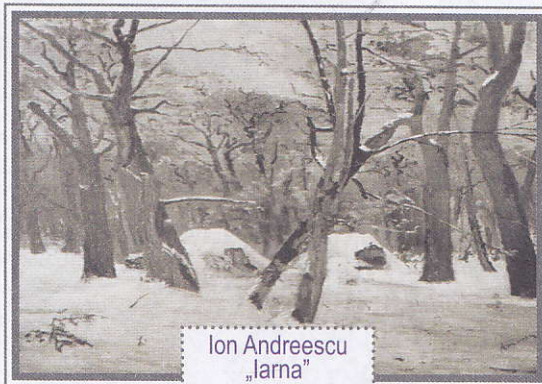

Vincent Van Gogh
„La Crau cu piersici în floare”

Luminozitatea culorilor depinde de intensitatea tonurilor acestora.

Leonardo da Vinci
„Studiu asupra calului”

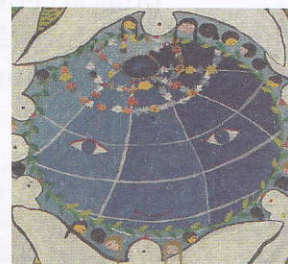
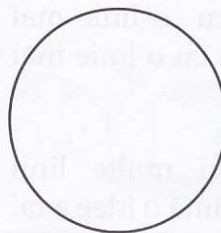
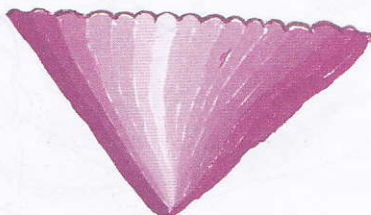
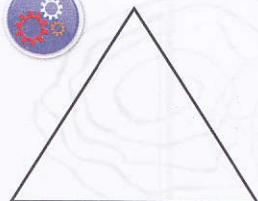

Ion Andreescu
„Iarna”

Pata valorată acromatică se obține prin degradeuri din alb și negru.

Obține pete cromatice valorate (tonuri de închis - deschis), pornind de la o figură geometrică. *De exemplu:* triunghi, cerc, pătrat, dreptunghi, romb etc.

CONTRASTUL VALORIC CA MIJLOC DE EXPRESIE PLASTICĂ

„Unde nu e opoziție nu e strălucire.”
Eugène Delacroix

Contrastul, în general, este o opoziție, o deosebire izbitoare între două sau mai multe lucruri, situații, culori, nonculori etc.

În artele frumoase sunt cunoscute **contrastate cromatice** (între culori) și **contrastate de valoare** (între nonculori).

Contrastul de valoare este un efect artistic obținut prin juxtapunerea nonculorilor, a tentelor hașurate pentru a obține strălucire, luminozitate.

Contrastul de valoare este acela în care culoarea nu intervine, ci se alătură alb lângă negru, alb lângă gri deschis etc.

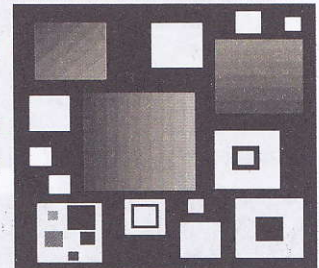

Nicolae Grigorescu
„Evreu bătrân”

Realizează un contrast valoric acromatic folosind amestecul alb și negru.

De exemplu, pe un fond negru în formă de pătrat sau cerc, reprezintă în interior alte pătrate și cercuri de diferite dimensiuni și de diferite valori.

Folosind amestecul alb și negru, creează o dronă a viitorului, care poate transporta pasageri sau o mașină care protejează mediul înconjurător. Te poți inspira de la insecte, forme din natură etc.

